

## Opening lustrumjaar 1 september 2026

Soms kan uit het overtreden van regels iets goeds ontstaan.

Ooit kocht ik op een vliegveld in Canada dit boek. U kent het wel: een vliegveld, waar je een aantal uren voordat de vlucht gaat aanwezig moet zijn, waarna je wat ronddoelt totdat je eindelijk mag boarden. De boekwinkels – of beter gezegd boekenkiosken – zijn dan prettige plaatsen om te verblijven, ook omdat ze doorgaans een goede afspiegeling zijn van de tijdgeest en de cultuur van de plaats in de wereld waar je op dat bent. De taal en de titels van de boeken op de planken met bestsellers spreken dan boekdelen. Mijn oog viel op dit boek, omdat het de biografie is van Trevor Noah, de presentator van The Daily show, een latenightshow die we destijds iedere avond keken. De titel van zijn biografie, 'Born a crime', refereert aan de Zuid Afrikaanse Ontugwet uit 1927, op grond waarvan seksuele gemeenschap tussen een Europese man met een Afrikaanse vrouw voor beiden een strafbaar was. Aangezien de vader van Trevor Noah van Zwitsers-Duitse oorsprong is en zijn moeder deel uitmaakt van de Afrikaanse Xhosa, was hij reeds bij zijn geboorte een misdadig: born a crime. In het boek vertelt hij op indringende en humorvolle wijze hoe dit zijn jeugd en leven heeft beïnvloed. Gezien zijn latere populariteit als comedian, talkshowhost en het feit dat hij in 2023 de prestigieuze Erasmusprijs ontving, kunnen we stellen dat uit deze misdaad iets goeds is ontstaan.

Een ander voorbeeld, afkomstig uit mijn eigen achtergrond in het strafrecht. Sinds de invoering van het huidige Wetboek van Strafrecht had de rechter lange tijd de keuze uit twee soorten hoofdstraffen: een vrijheidsstraf of een geldboete. Op enig moment ontstond de situatie dat rechters geen van deze straffen passend vonden in bepaalde gevallen. Een politierechter in de Rechtbank Arnhem oordeelde in de zogenaamde ijzervlechterszaken 1971 dat een gevangenisstraf te zwaar en een geldboete te licht zou zijn in die concrete situatie. Hij koos daarom voor een creatieve invulling van de mogelijkheden en veroordeelde de verdachten tot een straf, waarbij zij in plaats van zitten verplicht werden om 'onbetaalde arbeid te ten algemenen nutte te verrichten'. Het was de vraag of dit wel kon, of de politierechter hiermee het legaliteitsbeginsel voldoende in acht nam. De wet voorzag immers niet in deze sanctie, waardoor het schuurde met het voorschrift dat alleen sancties kunnen worden opgelegd die in de wet staan. In hoger beroep oordeelde het Hof dat de politierechter te creatief was geweest en vernietigde het vonnis. De Hoge Raad vond de onderbouwing daarvan onvoldoende. Uiteindelijk keurde het hof dat in laatste instantie over de zaak oordeelde dat de sanctie net binnen de grenzen van de wet viel. Het was het begin van een ontwikkeling, die uiteindelijk leidde tot de wet waarmee in 2001 de taakstraf aan het rijtje hoofdstraffen in het Wetboek van Strafrecht werd toegevoegd. Dat uit dit creatief omgaan met het legaliteitsbeginsel iets goeds is voortgekomen durf ik te stellen, wetende dat de taakstraf vandaag de dag jaarlijkse heel vaak als passend wordt beschouwd en dus wordt opgelegd. Het ironische is dat dit succes inmiddels weer heeft geleid tot een wet die inmiddels heeft geleid tot het verbod voor de rechter om een taakstraf op te leggen in bepaalde gevallen.

Uit het creatief invullen van de regel kan iets goeds voortkomen.

Een derde voorbeeld van geheel andere orde: Oostenrijkse wijn. Oostenrijk stond lange tijd niet bepaald bekend als wijnland. Om de Oostenrijkse wijn aantrekkelijker te maken voor de buitenlandse markt, voegden Oostenrijkse wijnhandelaren daarom in de jaren tachtig massaal di-ethyleenglycol toe, waardoor hun wijnen zoeter en voller smaakten. Niets aan de hand zou je zeggen, er worden wel meer stoffen toegevoegd aan wijn om de smaak te beïnvloeden. Maar di-ethyleenglycol staat ook wel bekend als anti-vriesmiddel

en toen in 1985 bekend werd dat vele wijnen met deze stof waren 'verrijkt', stortte de Oostenrijkse wijnproductie en -export totaal in. Dit had tot gevolg dat de overheid nieuwe wijnwetten invoerde en daarmee zeer strenge controlemechanismen tot stand bracht. Alles werd gereguleerd en daarmee niet meer aantrekkelijk voor grote producenten die zo goedkoop mogelijk, zo snel mogelijk, zo veel mogelijk wijn wilden produceren. Kleine wijnboeren namen de massaproductie over en produceerden karaktervolle, kwaliteitswijnen. Iedereen die vandaag de dag een opleiding tot vinoloog – of hobbycursus wijnproeven – volgt, maakt stevast kennis met Oostenrijkse wijn.

Uit een schandaal, of zelfs een affaire kan iets goeds voortkomen.

En ja, dat brengt mij bij de Academie voor Wetgeving. Want inmiddels zeggen we met enige trots dat de wortels van de Academie liggen in een schandaal. Voor een aantal hier in de zaal is dit bekend, jullie waren er zelf bij. Toch wil ik deze geschiedenis hier niet onbesproken laten. Op 30 april 1996 oordeelde het Hof van Justitie in het op het oog onbelangrijke Belgische Securitel-arrest, dat technische voorschriften die een lidstaat niet van tevoren had aangemeld bij de Europese Commissie door de rechter buiten toepassing moesten worden gelaten. Die meldplicht bestond destijds al tien jaar, maar de Europese notificatierichtlijn bleek – ook in Nederland – lang niet altijd te zijn gevolgd. Bijna 400 Nederlandse regelingen waren niet aangemeld, waardoor verdachten en bedrijven zich konden beroepen op een verzuim van de Rijksoverheid en handhaving onmogelijk werd. Een van de maatregelen die naar aanleiding hiervan werden genomen, was het instellen van een visitatiecommissie die het proces van wetgeving op de ministeries onder de loep nam. Deze commissie kwam met twee belangrijke aanbevelingen:

1. zet het personeelsbeleid gericht in om deskundigheid van medewerkers te vergroten als het gaat om wetgeving en kennis van het Europese recht en om experts te behouden;
2. pak gemeenschappelijke zorgen op het terrein van werving, loopbaanbeleid en beloning gemeenschappelijk aan.

Deze aanbevelingen resulteerden uiteindelijk in de oprichting van de Academie voor Wetgeving.

Uit het niet naleven van voorschriften kan iets moois ontstaan. Zonder deze affaire hadden wij hier niet gestaan.

Nu zijn dit slechts vier voorbeelden. Ik weet zeker dat iedereen hier in de zaal tal van eigen voorbeelden kan aandragen. Het zijn ook vier voorbeelden die erg van elkaar verschillen ten aanzien van het soort regels dat is overtreden, de reden waarom ze werden overtreden en wat dat betekent voor eventuele gevolgen.

Ik weet het niet zeker, maar ik vermoed dat de ouders van Trevor Noah zich bewust niet aan de regels hebben gehouden, dat ze zich er gewoon niets van aantrokken, wellicht als vorm van burgerlijke ongehoorzaamheid. De regel die met de conceptie van Trevor Noah werd overtreden, was een regel waar we ons ongemakkelijk bij voelen. Een regel die er voor ons gevoel niet zou mogen zijn, omdat deze in strijd is met een veel belangrijker regel die niet voor niets in artikel 1 van onze Grondwet staat: iedereen is gelijk. De overtreding van deze regel voelt daarom als een overwinning op een ongewenste regel, althans vanuit onze context en met de kennis van nu. In dit opzicht is de situatie totaal anders dan een conceptie die plaatsvindt door overtreding van een andere regel die seksuele omgang verbiedt, zoals verkrachting of seksueel misbruik. In zo'n geval is de regel in overeenstemming met ons rechtvaardigheidsgevoel (en onze Grondwet) en wordt overtreding veroordeeld.

In het tweede voorbeeld bleek het juridisch al iets ingewikkelder om het overtreden van de regel te duiden. In de verschillende uitspraken die in deze zaak zijn gedaan, door de politierechter, het Hof, de Hoge Raad en het Hof waar de zaak naar werd verwezen, stond de vraag centraal óf een regel was overtreden – of beter gezegd of de creatieve inzet van deze politierechter paste binnen de grenzen van het legaliteitsbeginsel. De beperkte tijd belet het mij om hier dieper op in te gaan, maar het is boeiend om te zien hoe deze discussie steeds verweven wordt met de vraag of het wenselijk is om het sanctiestelsel uit te breiden en de vraag of deze sanctie wel uitvoerbaar is. Overigens een discussie die zich nu weer voordoet bij de vraag of huisarrest met behulp van een enkelband toegevoegd zou moeten worden aan het straffenarsenaal. Hier staat de regel – het legaliteitsbeginsel – zelf niet ter discussie, maar de vraag in hoeverre dit beginsel vernieuwing in de weg mag staan. De uitkomst, een nieuwe, wellicht passender sanctie, die al dan niet uitvoerbaar is, vertroebelt in bepaald opzicht de juridische discussie. Ook hier geldt dat we er, met de kennis en de straftoematingspraktijk van nu, anders tegenaan kijken dan degenen die hier in de jaren zeventig over moesten oordelen.

Het derde voorbeeld is een klassieker: in Oostenrijk werden veiligheidsvoorschriften worden niet nageleefd, regels werden hier heel bewust overtreden. Er was geen discussie over de regel, noch over de vraag of de overtreding op de een of andere manier kon worden gerechtvaardigd. Ook de reactie was een klassieker: strengere normering en handhaving. Het gevolg daarvan hoeft niet altijd positief te zijn, maar was het in dit geval wel.

En dan tot slot onze eigen geschiedenis. De bestaansreden van de regel stond niet ter discussie: de verplichting tot melding was ingesteld zodat Brussel en de andere lidstaten in staat werden gesteld om vóóraf te kunnen toetsen of nationale productregels geen verkapte handelsbelemmering zouden vormen. Ik zal hier niet ingaan op de vraag of er bewust voor is gekozen om niet te voldoen aan de notificatierichtlijn. Zoals zo vaak, zeker in het kader van EU-regelgeving, ligt dat allemaal veel genuanceerder dan niet opzettelijk regels over het hoofd zien of deze juist opzettelijk negeren. Het is, ook hier in de huidige context en met de kennis van nu, mooi om te zien voor welke oplossing destijds is gekozen: inzetten op scholing, het vergroten van kennis en het gezamenlijk tegemoet treden van uitdagingen.

De voorbeelden leiden tot vragen: Waarom worden regels overtreden? Wat zegt dat over de regels en de reden dat ze er zijn? Wat zegt dat over degenen die de regels onbewust of juist heel bewust overtreden? Wat zegt het over de handhaving van de regels? Wat zegt dat over de reactie op de overtreding? Dit brengt ons bij het recht, als verzameling van regels, gestoeld op wetten. En dat brengt ons bij vandaag, bij u, bij de Academie voor Wetgeving.

Regels zijn een bijzonder fenomeen. Je komt ze niet alleen tegen in het werk van de Rijksjurist. In de bouw zijn *regels* het raster, vaak van houten latten, waarop andere materialen worden bevestigd. In de landbouw en moestuin kom je regels tegen in de vorm van lange geulen: het zijn de regels, de voren, waarin de zaden worden gepland. Regels zijn het fundament voor verdere bebouwing. Voor beide gevallen geldt dat hoe rechter de regels zijn, hoe gemakkelijker het werk daarna is. Een tussenwand van gips of dakpannen laten zich makkelijker plaatsen op een regelwand met haakse hoeken. En planten laten zich gemakkelijker uitdunnen, bewateren en oogsten als ze niet schots en scheef door elkaar staan. Hoe rechter de regels, hoe gemakkelijker het werkt. Afwijkingen naar links of rechts maken het werk, zeker het machinale werk, lastiger. Hoe minder recht de regels, des te meer maatwerk – en dus handwerk – er geleverd moet worden.

Hoe zit dat voor het recht en de regels waar de jurist mee werkt? Want deze woorden hebben immers dezelfde herkomst, namelijk Latijnse *regula*. Ook hier geldt dat het recht en de daarbij

behorende regels kunnen worden gezien als het fundament waarop het juridische werk wordt gebouwd. Niet voor niets voert de Academie sinds begin dit jaar de ondertitel *Recht voor het Rijk*. Maar anders dan in de regels in de bouw en landbouw, zijn de regels misschien wel recht, het is ook de taak van de jurist om er soms vanaf te wijken of, in het licht van de voorbeelden van zojuist, het afwijken daarvan niet direct als onwenselijk te kwalificeren. Rechtlĳnig de regels volgen is niet altijd de beste manier van werken. Een belangrijke competentie van de jurist bij het Rijk is flexibiliteit, het juist niet te rechtlĳnig zijn in het ontwerpen, adviseren, toepassen en handhaven van recht en regels. In het verlengde hiervan vind ik ook het woord *wetten* interessant. Dit woord betekent in het Middelnederlands 'slijpen' of 'scherp maken', een betekenis die we nog steeds tegenkomen in het fenomeen van de wetsteen, waarmee messen en tuingereedschap worden geslepen. Leggen we dit naast de *wetten* van de jurist, dan is dat op zich een bijzondere, historische keuze: wetten als regels waarmee het samenleven mogelijk wordt gemaakt, door duidelijke en scherpe grenzen aan te geven, waardoor iedereen weet wat van hem of haar wordt verwacht. Recht als het scherpomlijnde regelwerk waarlangs de samenleving kan groeien.

Nog een klein uitstapje, dat ik mij hier permitteer omdat taal en recht zo met elkaar zijn verweven. Ook taal heeft regels, maar het opvallende is dat het helemaal niet erg is als mensen die regels overtreden. Vaak worden de grammaticale regels daardoor vanzelf aangepast en gewijzigd. Toen ik studeerde – aan het einde van de vorige eeuw – was er veel ergernis over mensen die als en dan verkeerd gebruikten. Zei iemand 'groter als', dan werd er afkeurend gekeken. Behalve door de hoogleraar Middelnederlands, die ons vol enthousiasme vertelde dat vanaf de middeleeuwen tot aan de jaren veertig van de vorige eeuw 'groter als' grammaticaal correct was en dat het niet lang zou duren voor we weer terug zouden gaan naar die situatie, mede omdat in grote (taal)gemeenschappen het 'groter als' nooit was verdwenen. Ik houd dit mezelf voor als mijn haren overeind gaan staan bij het horen van actuele zegswijzen als: 'recentelijk', 'ik ga je contacteren', 'deze bus vertrekt in een aantal minuten' of 'een besluit maken', waarin de invloed van de Engelse taal duidelijk naar voren komt. Ooit waren dit 'anglicismen' en daarmee grammaticaal niet correct. Inmiddels kom ik deze uitdrukkingen overal tegen, ook in volwassen media en het zal vermoedelijk niet lang meer duren voordat deze zegswijzen als correct worden gekwalificeerd. Overigens vind ik het wel mooi om te constateren dat 'een besluit maken' hier in Den Haag, nu al taalkundig correct is, althans in een bepaalde context. Denkt u hier maar even over na.

Ik ben ontzettend trots dat wij, als Academie voor Wetgeving, nog steeds de plek mogen zijn waar velen geschoold worden in het fundament voor iedereen die zich bezighoudt met wetten en regels. Ik ben er trots op dat de Academie nog steeds een relatief kleine en wendbare organisatie is, al zijn we in de afgelopen 25 jaar fors gegroeid als je kijkt naar het aantal mensen dat bij de Academie werkt, het aantal cursisten dat ons weet te vinden, de omzet die wordt gemaakt en zelfs het aantal zalen waarin we onze activiteiten organiseren. We hebben een unieke positie, die mede tot stand is gekomen en in stand is gebleven dankzij de enorme betrokkenheid van ons nog steeds groeiende netwerk. We zijn er voor ons netwerk en dankzij ons netwerk.

In de voorbereiding van vandaag en de rest van het lustrumjaar, dook ik in de archieven om een beeld te krijgen van hoe het allemaal begon en wat daarbij de uitgangspunten waren. De tijd is vandaag te kort om hier dieper op in te gaan, maar het was bijzonder om te ontdekken hoeveel overeenkomsten er zijn tussen wat destijds is opgenomen in de 'Startnotitie Programma Vorming en Opleiding Wetgevingsjuristen' en wat we nu doen. Waren de opstellers van de notitie zo vooruitstrevend, of zijn wij zo conservatief? Ik denk van allebei een beetje. Wat goed was is behouden, terwijl de Academie ook in staat is gebleken steeds actueel te blijven, met

aandacht voor de ontwikkelingen die zich binnen de juridische functie bij het Rijk hebben voorgedaan. De ontwikkelingen binnen de Academie laten vooral ook iets zien over die juridische functie en de voortdurende uitdagingen waar deze mee te maken krijgt. Maar ook dat het – nog steeds – een klassiek ambt is om als jurist bij de Rijksoverheid te werken, waarvoor permanente educatie altijd belangrijk blijft. Ook met de komst van AI, daarvan ben ik overtuigd.

Als je wat verder uitzoomt is het duidelijk te zien dat er verschillende golfbewegingen zijn in die juridische functie. Allereerst in de vraag naar opleiding en het aanbod aan opleidingsplaatsen – wat ongetwijfeld te maken heeft met het geld dat beschikbaar is voor ‘vorming en opleiding’. In die zin is de Academie voor Wetgeving – en dan met name het traineeprogramma – te zien als een barometer voor de juridische functie bij het Rijk. Door de tijd heen zijn er grote verschillen in het aantal werkplekken dat wordt aangeboden. Wie hierover meer wil weten nodig ik van harte voor de Dag van de Wetgeving, waar ik hierover iets meer zal vertellen. In het kort: bij de start van de opleiding in 2001 waren er achttien trainees. Toen, naast de opleiding tot wetgevingsjurist, ook de opleiding met overheidsjuristen startte zijn er jaren geweest met 26 trainees. En als het aan de werkplekken had gelegen hadden er in bepaalde jaren nog veel meer trainees kunnen zijn. In mijn eerste jaar als rector werden er zelfs 42 werkplekken aangeboden. Dit jaar was het weer schrapen en is het te danken aan een aantal werkplekken waar extra budget is vrijgemaakt, dat we uiteindelijk met zeventientrainees van start gaan. Het ironische is dat het aantal jonge juristen dat interesse heeft in een traineeplek doorgaans omgekeerd evenredig is aan het aantal werkplekken, zodat we dit jaar overstelpt werden met vele uitzonderlijk goede kandidaten, waarvan we er helaas maar zeventien konden plaatsen. En anders dan in voorgaande jaren, waarin we de overgebleven talenten vaak nog wel op een andere manier aan een baan bij de Rijksoverheid konden helpen, zijn ook daarvoor dit jaar vrijwel geen mogelijkheden. Jammer én logisch, en het houdt de functie van deze rector uitdagend.

De numerieke fluctuaties maken overigens ook dat het soort werkplekken voortdurend verandert. De juridische directies van de ministeries en de afdeling Advisering van de Raad van State, ooit het fundament waarmee het begon, zijn nog steeds een belangrijke basis. Daaromheen zien we jaren waarin uitvoeringsorganisaties, toezichthouders of beleidsafdelingen meer behoefte hebben aan juristen en interesse tonen in onze trainees. Dat is mooi, want ook dat zegt iets over de veelkleurigheid en de breedte van de juridische functie binnen het Rijk. Het gaat niet alleen om wetgeving, maar ook om advisering en procederen. In 2001 werd begonnen met een opleiding voor alleen wetgevingsjuristen. De start van een eigen opleiding voor overheidsjuristen in 2009 zegt iets over de volwassenheid van die tak van de juridische functie. Dat beide opleidingen vorig jaar zijn opgegaan in één opleiding tot Jurist bij het Rijk, zegt veel over de veelzijdigheid van de functie anno 2026. Ook aan het soort werkplekken kun je dus aflezen hoe de juridische functie van het Rijk erbij staat. En dat heeft direct invloed op de wensen ten aanzien van de inhoud van de opleiding aan die trainees.

Het curriculum van de allereerste lichting was, naast juridisch inhoudelijk, ook praktijkgericht. Er waren verblijven in Brussel en Parijs, cursussen Frans en allerhande vaardigheden. De opleiding werd afgesloten met duidelijke praktijkproducten. Met de latere keuze om de opleidingen te laten accrediteren volgens het opleidingskader van de Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie, de NVAO, werden de opleidingen wetenschappelijker ingevuld. Klassiekere toetsing en eindopdrachten waarin ook theoretisch wetenschappelijke inzichten moesten worden onderzocht. En onlangs is de pendule weer de andere kant opgezwaaid, naar een opleiding waar het niet alleen om de juridische professional gaat, maar ook om de vorming van een integere ambtenaar en bewuste persoonlijkheid.

Al deze ontwikkelingen staan niet op zichzelf, maar weerspiegelen de wensen van het zogenaamde afnemende beroepenveld en daarmee de manier waarop de jurist moet functioneren binnen het Rijk. Tegenwoordig niet alleen als juridisch expert, maar ook als een creatieve adviseur, die kan meebewegen én grenzen kan bewaken, die kan denken in mogelijkheden, maar ook weet wanneer iets écht juridische onverantwoord is. En die de vaardigheden heeft om dit allemaal in de praktijk te brengen. Soms voel ik me, als rector, als het wijzertje van zo'n ouderwetse barometer: het geeft aan waar we vandaan komen en waar we heen moeten gaan. Het weer kan bestendig, veranderlijk en soms zelfs stormachtig zijn, net als de politiek-bestuurlijke context waarin onze doelgroep de werkzaamheden verricht. Aan ons als Academie de schone taak om hen daarbij met ons gehele opleidingsaanbod zo goed mogelijk te ondersteunen.

Want de Academie is inmiddels veel meer dan alleen het traineeprogramma – en ook dat is conform de wens uit startnotitie uit 2002. Wie een blik werpt op onze jaarverslagen en de infographics die de afgelopen jaren hierin zijn opgenomen, ziet dat een substantieel deel van onze cursussen wordt gevolgd door mensen die zichzelf inschrijven voor een cursus of die met een groep collega's een cursus door ons op maat laten ontwikkelen. Daarnaast heeft de Academie bijgedragen aan de wetenschappelijke ontwikkeling van juristen bij het Rijk: via publicatieplaatsen die het mogelijk hebben gemaakt dat juristen promoveerden tot doctor en publiceerden in wetenschappelijke tijdschriften, tot een bloeiende onderzoeksgroep en talrijke publicaties. Door lezingen en projecten als het TRIASproject, proberen we mensen vanuit verschillende groepen met elkaar in contact te brengen, van binnen én buiten de Rijksoverheid. Niet alleen is de Academie méér dan een opleider, het is ook meer dan een opleider *in Den Haag*. Het wordt wel eens vergeten, maar de juridische functie bij het Rijk wordt ook buiten Den Haag uitgeoefend. De Rijksoverheid zit overal en wij dus ook. Van Leeuwarden, via Utrecht naar Den Bosch en het Caribisch deel van ons koninkrijk zorgen onze docenten dat de kennis- en vaardigheden op peil blijven.

In 25 jaar kan veel gebeuren – en dit is daarom allesbehalve een complete opsomming van wat de Academie allemaal heeft gedaan. Ik noem dit soort activiteiten niet om de Academie als zodanig te roemen, dat zou een beetje raar zijn vanuit mijn positie. Ik noem dit alles omdat het iets zegt over de jurist bij het Rijk. Deze is niet alléén jurist, maar zo veel meer.

De lijntjes tussen de Academie en tal van organisaties zijn kort. Door regelmatige gesprekken met de Deelnemersraad, deelname aan het illustere IOWJZ en het maandelijks overleg van de juridische hoofden van de inspecties en toezichthouders, selectiegesprekken, voortgangsgesprekken, gesprekken met patroons, eindopdrachten, adviesorganen en talloze intakes in het kader van maatwerk op alle niveaus. En niet te vergeten de talloze mensen die we verwelkomen als docent, als trainee en als cursist. Mede dankzij mijn zeer gewaardeerde en veelzijdige collega's, weten mensen ons te vinden en voelen zij zich thuis. Ik koester dat, omdat dit het mogelijk maakt om het clubhuis te zijn en te blijven voor de jurist bij het Rijk. In vette én in magere jaren.

Dit alles maakte het overigens best lastig om te bepalen wie we voor deze bijeenkomst zouden uitnodigen. De mensen in deze zaal zijn een wellicht niet geheel representatieve afspiegeling van dit brede netwerk, bestuurders en oud-bestuurders, de zeer gewaardeerde leden van het bestuur van de Stichting Academie voor Wetgeving, alumni, docenten en anderen die belangrijk voor ons zijn. We konden lang niet iedereen een plek geven, maar we gaan het komende lustrumjaar verschillende activiteiten organiseren waarin nog veel meer mensen aan hun trekken kunnen komen. Zie de website!

Dit alles gezegd hebbende: Den Haag ook zoveel meer dan de juridische functie, laten we dat vooral niet vergeten. En dat brengt mij bij de volgende onderdelen van het programma, waarvoor we hebben gekozen voor een blik van buiten in drie delen.

Allereerst geeft ik zo dadelijk graag het woord aan Roel Schutgens, als uiting van de connectie met de wetenschap. Opleiden doe je samen met andere opleidingsinstituten, zoals de universiteit. We hebben elkaar nodig. De universiteiten leggen immers de inhoudelijke basis voor onze cursisten – wij bieden een mooi toekomstperspectief voor de universitaire studenten. Zij moeten echter wel weten dat dat perspectief er is en daarom werken wij weer samen met vele studieverenigingen om dat perspectief onder de aandacht te brengen. Ik ben heel benieuwd hoe Roel vanuit zijn perspectief tegen de juridische functie bij het Rijk en de Academie aankijkt.

Na Roel Schutgens is het tijd voor de kunsten.

Om te voorkomen dat we blijven hangen in het hoofd en de taal, hebben we twee talenten van het Haags conservatorium gevraagd voor een muzikaal intermezzo met muziek die zich niet laat leiden door regels: jazz. Niets werkt immers beter dan muziek om de gedachten te laten gaan. Denk 25 jaar terug, 25 jaar vooruit of leef ik het heden: ik laat dat aan u.

Na de muziek volgt de dichter. Rechten is taal en het werk als jurist vergt creatief zijn met taal. En daarin vinden juristen en dichters elkaar. Dat was voor ons de reden om een Haagse dichter uit te nodigen: Sjaak Kroes. Hij typeert zichzelf als iemand die graag gebruik maakt van tegenstellingen, vergelijkingen en oorzaak-gevolg relaties. Hij vervlecht volgens eigen zeggen zijn gedichten met beeldtaal en woordspel. Zie daar de overeenkomsten met de jurist. Zijn citaat: 'Gevoed door de liefde worden mensen gedreven door beweging, verandering, vernieuwing.' past mijns inziens naadloos op de liefde van de jurist voor het recht. We hebben Sjaak gevraagd om voor ons een lustrumgedicht te schrijven. En als dank voor uw aanwezigheid hier kunt u tijdens de borrel uw eigen gedicht door Sjaak laten schrijven.

Uit het overtreden van of creatief omgaan met regels kan iets moois ontstaan. Een schandaal betekent soms de start van iets moois. En de vier voorbeelden waarmee ik begon indachtig, sluit ik af met de wens: Wie je ook bent, wees lief voor elkaar, verricht af en toe arbeid voor het algemeen nut, drink een goed glas karaktervolle, al dan niet Oostenrijkse wijn en proost op de Academie en de kwaliteit van de juridische functie bij het Rijk!